

กรุงเทพธุรกิจ

จักรวรรดิ

● หกัยรัตน์ ศิประเสริฐ

poodam101@gmail.com

การศึกษาเรื่อง 'โอกาส' ไม่ใช่ 'อุปนิสัย'

การที่คนคนหนึ่งไม่ได้รับการศึกษานั้นมีหลายสาเหตุ ซึ่งข้อมูลกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สำรวจเด็กนอกกระบวนการศึกษา 20 จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน น่านแพร่

สุโขทัย พิษณุโลก ภูเก็ต สงขลา สุราษฎร์ธานี ยะลา ขอนแก่น อำนาจเจริญ มหาสารคาม นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี นครนายก ระยอง และกาญจนบุรี รวม 155 อำเภอ เมื่อวันที่ 18 ธ.ค.2562 จำนวน 23,382 คน พบปัญหาหลักๆ 4 ด้าน **ครอบครัว/สังคม, เศรษฐกิจ, พฤติกรรม และสุขภาพ**

เด็กแต่ละคนมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน แต่ละปัญหามีความซ้ำซ้อน เด็กจำนวนมากไม่ได้อาศัยอยู่ตามทะเบียนบ้าน เร่ร่อน ไม่เป็นหลักแหล่ง บางคนต้องการฝึกอาชีพให้สามารถหารายได้ดูแลตนเองและครอบครัว รวมทั้งบางคนต้องการเรียนต่อในระบบการศึกษา นอกโรงเรียนก็มี

หลักฐานเชิงประจักษ์หนึ่งที่อธิบายสาเหตุที่พวกเขา “หลุดออกไประบบการศึกษา” ก็คือเป็นเพราะเขาเกิดมามีฐานะยากจน ไม่ได้มี “ทุน” ทางสังคมที่ดีพอ ทำให้ขาดโอกาสได้รับการศึกษาที่ดี รวมทั้งเด็กสาวอีสานหลายคนก็เช่นกัน บางคนอยู่ในฐานะที่ยากจนทำให้ไม่ได้รับการศึกษาที่ดี จนต้องดิ้นรนทำงานตามกำลัง มีรายได้ตามวุฒิการศึกษาที่สามารถหาได้

ถามว่าหากว่าเกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะ โอกาสในการเรียนหนังสือสูงๆ ได้รับการศึกษาที่ดีคงเกิดขึ้นกับพวกเธอได้ไม่ยาก เพราะหลายคนต่างรับรู้ได้ว่าหากได้รับ “การศึกษา” จะสามารถก้าวข้ามชนชั้นได้ ทว่าในความเป็นจริงการไม่มี “ทุน” ทางสังคมที่ดีแล้วก็เหมือนกันไม่มี “ตัว” ในการเดินทาง โอกาสที่จะเข้าถึงในเรื่องต่างๆ ก็ริบหรี่ตามไปด้วย

ขณะที่คนที่มีฐานะร่ำรวย แม้ว่าจะเกิดมาจากท้องแม่ในเวลาเดียวกันกับคนที่ทุนทางสังคม “ต่ำ” คนที่มีเงินพวกเขาก็สามารถที่จะ “สร้างโอกาส” ต่างๆ ให้กองเงยเพิ่มพูนมาได้ตามกำลังทรัพย์ อธิบายง่ายๆ จากประสบการณ์ตรงของผู้เขียน สมัยเรียนประถมศึกษา มีเพื่อนชายเรียนหนังสือมาพร้อมกันๆ ระดับมันสมองไม่ได้แตกต่างกัน เรียกว่ายากที่จะใช้ความพยายามแข่งขัน ทว่า “กำลังทรัพย์” นั้นต่างกันลิบลับ

ชีวิตความเป็นอยู่ก็แตกต่าง อีกคนต้องทำงานบ้านช่วยพ่อแม่เรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ไม่เคยได้สัมผัสการเรียนพิเศษ เรียกว่าไม่รู้จักเลยด้วยซ้ำ ขณะที่คนมีกำลังทรัพย์ หลังจบชั้นประถมปลายเขาก็ไม่พลาดเป้าหมายโรงเรียนดังประจำ จัดสรรเวลาที่มีให้กับการเรียนพิเศษ เกรดเฉลี่ยก็สูงลิ่ว คณะในดวงใจ มหาวิทยาลัยที่มีชื่อก็ไม่ใช่ว่าเรื่องไกลตัว ขณะที่อีกฝ่ายมีเป้าหมายแต่ขาดกำลังทรัพย์ ไม่นับเวลาที่ต้องหมดไปกับการทำงานช่วยพ่อแม่ “โอกาส” ที่ตามมา ก็เป็นอันว่าต้องหมดไป มหาวิทยาลัยชีวิตคือคำตอบและเป้าหมายที่ช่วยให้เดินไปถึง

30 ปีผ่านไป อีกคนเป็นรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยชื่อดังย่านรังสิต อีกคนทำงานองค์กรสื่อตำแหน่งระดับหัวหน้างาน ทั้ง 2 คนยังคงเป็นเพื่อนกัน สื่อสารกันตามโอกาสอันอายุคดจี้ทลยอลโลกในเพื่อนได้เจอกันได้ง่าย

ตัวอย่างนี้อธิบายได้ว่า “คนอีสาน” ที่พยายามเข้าถึงการศึกษาก็ยังคงมีอยู่ ไม่ได้เป็นอย่างที่ “อุปนิสัยชั่วตระกูลกรรม” แต่อย่างใด ไม่... เพราะในความเป็นจริงหากเลือกได้ พวกเขาก็คงอยากขจัด “ความเหลื่อมล้ำ” ที่เผชิญอยู่ให้หมดไปจากชีวิตเช่นเดียวกัน